

בבית המשפט העליון

רע"א 1817/08

בפני : כבוד השופטת א' פרוקצ'יה
כבוד השופט א' רובינשטיין
כבוד השופט י' דנציגר

המבקש : טבע תעשיות פרמצבטיות בע"מ

נגד

המשיבים : 1. Pronauron Biotechnologies, Inc
2. פרוניורון ביוטכנונולוגיות (ישראל) בע"מ
3. פורמלי "ידע" חברה למחקר ופיתוח בע"מ

בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב (השופט זמיר) מיום 27.1.08 בתיק [בש"א 10870/07](#) [פורסם בנבו]

תאריך הישיבה : י' בתמוז תשס"ט (02.07.09)

בשם המבקשת : עו"ד מנחם טולצ'ינסקי ; עו"ד מרציאנו יצחק
בשם המשיבות : עו"ד גבי מויאל ; עו"ד ירון סובול ; עו"ד אלינור שטרק

חקיקה שאוזכרה :

[חוק הבוררות, תשכ"ח-1968](#) : סע' 5, 5(ג), 6

[חוק ההסגרה, תשי"ד-1954](#) : סע' 2(א)(8)

מיני-רציו :

* עניינים היורדים לשורש תקנת הציבור בישראל, עשויים להצדיק סירוב לעכב הליכים בשל תניית בוררות, גם כאשר לא מתקיימים החריגים שנקבעו לכך באמנה הבינלאומית (בענייננו, שלושת החריגים המנויים בסעיף 2(3) לאמנת ניו-יורק).

* דיון אזרחי – עיכוב הליכים – בשל הסכם בוררות

* בוררות – עיכוב הליכים – עקב קיומו של הסכם בוררות

בר"ע על החלטת ביהמ"ש המחוזי בתל אביב, אשר דחה בקשת המבקשת, לעיכוב הליכים (המרצת פתיחה שהוגשה נגד המבקשת) לאור קיומה של תניית בוררות, לפיה סכסוכים בין המבקשת והמשיבות, אם אין בהם פגיעה אפשרית בזכויותיה של חברת ידע, יידונו בהליך בוררות בלונדון לפי כללי LCIA ויחול עליו הדין הישראלי. בהמרצת הפתיחה, התבקשה הצהרה, כי המבקשת הפרה את ההסכם בנסיבות המזכות את המשיבות בסעד של ביטול. ביסוד המרצת הפתיחה עומדת הטענה, כי המבקשת ניהלה ניסויי רשלני שסיכן חולים אשר הסכימו (כנטען, לאו דווקא מדעת) ליטול בו חלק וביהמ"ש קמא קבע, כי האינטרס הציבורי בבירור המחלוקת בישראל מצדיק בנסיבות הימנעות מעיכוב הליכים. לטענת המבקשת, בין היתר, ביהמ"ש לא היה מוסמך להתעלם מתניית הבוררות והוא שגה בקבעו כי נתון לו שיקול דעת שלא לעכב את ההליכים שבפניו. עוד נטען, כי אפילו נתונה מידה מסוימת של שיקול דעת, לא היה בנסיבות מקום לחרוג מהוראות אמנת ניו-יורק, אשר אין חולק כי היא חלה על הצדדים.

ביהמ"ש העליון, ברוב דעות (מפי השופט א' רובינשטיין, בהסכמת השופטת א' פרוקצ'יה, כנגד דעתו החולקת של השופט י' דנציגר) דחה את הערעור מהטעמים הבאים:

נוכח ההלכות המצמצמות לגבי התערבות ערכאת הערעור בהחלטות לפי סעיף 5 לחוק הבוררות, לא נפל בהכרעת ביהמ"ש קמא שלא לעכב את ההליכים פגם המחייב את התערבות בימ"ש זה. במישור המהותי, אין מקום להתערב בהכרעת ביהמ"ש קמא, שבאה להגן על האינטרס הציבורי.

ראשית, נקבע כי אין עילה להתערב בהכרעתו של ביהמ"ש קמא לגבי תחולת תניית הבוררות.

לעניין סמכות ביהמ"ש להתעלם מתניית הבוררות, בשל תקנת הציבור. סמכותו הבסיסית של בימ"ש לעכב את בירורה של תביעה על מנת לאפשר לצדדים להתדיין בבוררות, קבועה בסעיף 5 לחוק הבוררות ואין חולק, כי מדובר בסמכות שבשיקול דעת. בכל הנוגע לתניית בוררות שחלה עליה "אמנה בין-לאומית שישראל צד לה", מורה המחוקק (בסעיף 6 לחוק) להשתמש בסמכות לעכב הליכים בהתאם להוראות אותה אמנה ובכפוף להן. בהקשר זה, האמנה המשמעותית ביותר היא "האמנה בדבר הכרתם ואכיפתם של פסקי בוררות חוץ" (היא אמנת ניו יורק). על פניו, שילוב סעיף 6 לחוק הבוררות, עם הוראות סעיף 2(3) לאמנת ניו יורק, מחייב את בתי המשפט בישראל לעכב הליכים אלא אם כן מצא "שהסכם האמור בטל ומבוטל, או משולל כוח פעולה או איננו בר ביצוע". במקרה דנן אין חולק כי לא מתקיימים שלושת החריגים המנויים בסעיף 2(3) לאמנת ניו-יורק.

האם רשאי ביהמ"ש להפעיל את שיקול דעתו ולשקול חריגים נוספים, מעבר לאלה המנויים באמנת ניו-יורק? סוגיה זו נבחנה בהרחבה בפרשת hotels.com (רע"א 4716/04) ובמספר החלטות נוספות. המשותף להחלטות אלו, הוא ההכרה בקיומו של שיקול דעת גם מקום שאין מתקיימים תנאי סעיף 2(3) לאמנה; מנגד, משותפת להם גם העובדה, שלא נעשה בהם שימוש בחריג של תקנת הציבור. בימ"ש זה

סבור, כי תקנת הציבור אכן עשויה להביא את המקרה שלפנינו בגדרי אותם חריגים שהוכרו עד היום כעילה לסטייה מהוראת סעיף 6.

הכלל המנחה לגבי עיכוב הליכים בשל תניית בוררות זרה, הוא כיבוד הסכמת הצדדים. עם זאת, תקנת הציבור הוכרה בפסיקה כאינטרס העשוי לעמוד אל מול האינטרס הציבורי והפרטי בקיום הסכמי בוררות ("אלא אם דורש זאת תיקון העולם"). אין באמור כדי לקבוע מראש איזה מהאינטרסים גובר במקרה פלוני, ואיזה משקל יש לייחס לתקנת הציבור, כל מקרה ייבחן לגופו. במקרה דנן, יש לבחון האם במקרה שלפנינו גובר האינטרס הציבורי על שני האינטרסים שכנגד, "האחד - ליתן ממשות ותוקף לכוונה החוזית של הצדדים כפי שהיא משתקפת בהסכם הבוררות, ולא לסכלה; והשני - לעודד את הפעלתו של מוסד הבוררות". יישום בנסיבות, מוביל למסקנה, כי לא קמה עילה להתערב בהכרעת ביהמ"ש המחוזי, אף אם יתכן שבימ"ש זה לא היה מתערב אילו פסק אחרת. ביהמ"ש סבור, כי מדובר במקרה יוצא דופן המצדיק סטייה מן הכלל וזאת בין היתר בשל האינטרס הציבורי בבירור הטענות נגד המבקשת ובשל "היקף הגורמים המעורבים".

השופט ד"ר י' דנציגר, סבור בדעת מיעוט, כי יש להורות על עיכוב ההליכים בפני ביהמ"ש המחוזי וזאת נוכח תנית הבוררות הקיימת בין הצדדים ולאור הוראת סעיף 6 לחוק הבוררות. לשיטתו, ביהמ"ש איננו רשאי להפעיל את שיקול דעתו ולשקול חריגים נוספים, מעבר לאלה המנויים בסעיף 2(3) לאמנת ניו-יורק. אומנם בעניין hotels נקבע כי ייתכנו מקרים "יוצאי דופן" בהם יהיה רשאי ביהמ"ש להימנע מעיכוב הליכים, וזאת אף מבלי שהתקיים אחד משלושת החריגים, אולם "מקרים אלו יהיו נדירים". בניגוד לדעתו של השופט רובינשטיין, השופט דנציגר סבור, כי אין בעובדה לפיה לעניין הנדון חשיבות והשלכה על עניינם של צדדים נוספים הצדקה לסטייה מהוראות לחוק הבוררות ואמנת ניו-יורק.

השופטת א' פרוקצ'יה, מצטרפת לחו"ד של השופט רובינשטיין ומוסיפה מס' הערות. בין היתר, כי הכפיפות להוראות האמנה אינה שוללת את תחולתן של הוראות סעיף 5(ג) לחוק הבוררות, המסמיך את ביהמ"ש "שלא לעכב הליכים אם ראה טעם מיוחד שהסכסוך לא יידון בבוררות". אלא שבנסיבות בהן חלה אמנה בינלאומית על הבוררות, שיקול הדעת השיפוטי שלא לעכב הליכים מצומצם ביותר, לאור ההיבט הבינלאומי הנלווה לבוררות. בגדרו של שיקול דעת צר זה, עניינים היורדים לשורש תקנת הציבור בישראל, בין במישור המהותי ובין במישור הדיוני, עשויים להצדיק סירוב לעכב הליכים גם בבוררות הכפופה לאמנה בינלאומית.

במקרה דנן, חריגתו המובהקת של נושא המחלוקת מעניינם הפרטני של הצדדים, המימד הציבורי הרחב הנלווה לו, מעורבותם ועניינם של החולים שהשתתפו בניסוי במהלכו של ההליך ובתוצאותיו, ובעיקר - היות הענין נוגע לשאלות בריאות וחיי אדם – כל אלה, בהצטברותם, מצדיקים את סיווגו של ענין זה לגדר אותם מקרים חריגים ונדירים שבעטיים ניתן וראוי להימנע מעיכוב הליכים, ולהורות על ניהול ההתדיינות בערכאה שיפוטית רגילה המצויידת בכל הכלים המשפטיים לבחינת שאלות מורכבות אלה תוך עירוב הגורמים שנוכחותם חיונית להשגת פתרון אמיתי וצודק למחלוקת. וזאת, גם כאשר מדובר בבוררות הכפופה לאמנה בינלאומית.

פסק דין

השופט א' רובינשטיין:

א. בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב (השופט זמיר) מיום 27.1.08 בתיק [בש"א 10870/07](#), [פורסם בנבו]. סקירה ממצה של הרקע לבקשה מצויה בהחלטת השופט דנציגר (מיום 24.6.08) בבקשת המשיבות לעיכוב ביצוע ([רע"א 4710/08](#) Proneuron Biotechnologies Inc) טבע תעשיות פרמצבטיות בע"מ [פורסם בנבו], [פסקאות 2-5], ולהן נפרט את עיקרי הדברים בלבד.

רקע

ב. בשנת 2005 נחתם הסכם רשיון (להלן ההסכם) בין המבקשת והמשיבות, במסגרתו העבירו המשיבות למבקשת זכויות שקיבלו מהמשיבה הפורמלית (להלן חברת ידע), במולקולה שפיתחה האחרונה. בין היתר התחייבה המבקשת לערוך ניסוי קליני מתוכנן היטב לבחינת יעילות המולקולה בטיפול במחלה שאינה טרשת נפוצה, לאחר שהתרופה קופקסון אשר פותחה על יסוד המולקולה הוכחה כיעילה למחלת הטרשת הנפוצה. בהסכם נכללה תניית בורות, לפיה סכסוכים בין המבקשת והמשיבות, אם אין בהם פגיעה אפשרית בזכויותיה של חברת ידע, יידונו בהליך בורות בלונדון לפי כללי LCIA (London Court of International Arbitration) ויחול עליו הדין הישראלי. במקביל, נחתם הסכם משולש (בין המבקשת, המשיבות, וחברת ידע) שנועד להסדיר את זכויותיה של חברת ידע כבעלת הקניין הרוחני (להלן ההסכם המשולש), בהסכם זה נקבעה סמכות שיפוט ייחודית לבתי המשפט בתל אביב.

ג. בשנת 2007 הגישו המשיבות המרצת פתיחה לבית המשפט המחוזי בתל אביב ([ה"פ 468/07](#)) [פורסם בנבו], בה התבקשה הצהרה, כי המבקשת הפרה את ההסכם בנסיבות המזכות את המשיבות בסעד של ביטול (התבקשו סעדים הצהרתיים נוספים הנגזרים מהאמור). נטען, כי המבקשת הפרה את חובתה לערוך ניסוי כאמור. תחת זאת, כך נטען, ערכה המבקשת, בחוסר תום לב ומתוך שיקולים עסקיים שונים, ניסוי רשלני שאינו עומד בסטנדרטים מדעיים ראויים עד כדי סיכון חיי המשתתפים (להלן הניסוי). ביום 20.5.07 הגישה המבקשת בקשה לעיכוב הליכים לפי [סעיף 5 לחוק הבוררות](#), תשכ"ח - 1968, המשיבות התנגדו לבקשה, חברת ידע טענה שאינה צד לסכסוך ולא הביעה עמדה.

החלטת בית המשפט קמא

ד. ביום 27.1.08 דחה בית המשפט המחוזי את הבקשה. לאור עמדת חברת ידע קבע בית המשפט, כי אין מדובר בסכסוך שחברת ידע היא צד לו, או שזכויותיה עלולות להיפגע כתוצאה ממנו - ולפיכך כי הסכסוך אינו מוחרג מתניית הבוררות. משנקבע כי תניית הבוררות חלה, נדרש בית המשפט ליישמו של [סעיף 6 לחוק הבוררות](#):

6" עיכוב הליכים על פי אמנה בין-לאומית

הוגשה תובענה לבית משפט בסכסוך שהוסכם למסרו לבוררות וחלה על הבוררות אמנה בין-לאומית שישראל צד לה והאמנה קובעת הוראות בענין עיכוב הליכים, ישתמש בית המשפט בסמכותו לפי סעיף 5 בהתאם לאותן הוראות ובכפוף להן".

כיון שאין חולק כי על תניית הבוררות שלפנינו חלה האמנה בדבר הכרתם ואכיפתם של פסקי בוררות חוץ (להלן אמנת ניו יורק או האמנה; כתבי אמנה כרך 10, עמ' 15), ואין חולק כי אין מתקיימים שלושת החריגים המאפשרים לבית משפט שלא להפנות את הצדדים לבוררות ("זולת אם הוא מוצא שהסכם האמור בטל ומבוטל, או משולל כוח-פעולה, או איננו בר ביצוע"; סעיף 2(3) לאמנה) - בחן בית המשפט את השאלה, האם בידו שיקול דעת שלא לפעול "בהתאם לאותן הוראות ובכפוף להן".

ה. בעקבות קביעת בית משפט זה בפרשת [hotels.com \(רע"א 4716/04 hotels.com\)](#) זו תיירות בע"מ (פורסם בנבו) מפי השופט גרוניס, "מוכן אני להניח, כי ייתכנו מקרים יוצאי דופן בהם רשאי יהיה בית המשפט להימנע מעיכוב הליכים, וזאת אף אם לא התקיים אחד משלושת החריגים האמורים", נקבע, כי האינטרס הציבורי בבירור המחלוקת בישראל מצדיק בנסיבות הימנעות מעיכוב הליכים:

"בעצם בירור השאלה - האם הכל [הניסוי - א"ר] נעשה כשורה, אם לאו - יש אינטרס ציבורי מובהק מן המעלה הראשונה; יש בכך גם כדי לענות על דרישת 'המקרה הנדיר' שמצדיק התגברות לא רק על סעיף 5 אלא גם על [סעיף 6 לחוק הבוררות](#) (ביחד עם היות הן הדין החל והן הנתבע ישראלים)".

בפרט נדרש בית המשפט לכך שהליך הבוררות יהיה חסוי, ואשר ייקבע בו לגבי טיב הניסוי לא יהא גלוי לציבור. אשר לטענות המבקשת, כי הניסוי נערך באופן מקצועי

וראוי, וכי הרשות המתאימה לבירור השגות בעניינו הן הרשויות הרגולטוריות, קבע בית המשפט:

"אין זה המקום לבחון, בודאי לא לקבוע, האם הניסוי היה תקין או מסוכן מבחינה בטיחותית, מדוע נבחרה המתכונת שנבחרה, איזה מידע נמסר לרשויות ולחולים ומתי. די בכך שפרוניורון הניחה על שולחן הניתוחים (השיפוטי) עניין שעל פניו נראה ראוי לבירור מעמיק ויסודי. עצם העובדה שישנם גופים מוסמכים אחרים, שבדקו או שבודקים או שמוסמכים לבדוק את הסוגיה, איננה גורעת מסמכותו של בית המשפט לדון בה, גם אם אגב בירורה של מחלוקת חוזית".

סוף דבר דחה בית המשפט המחוזי את הבקשה לעיכוב הליכים. מכאן הבקשה דהאידינא.

טענות המבקשת

1. נטען כי לפי [סעיף 6 לחוק הבוררות](#), הפניית הצדדים לבוררות היא הפניית חובה (דעת הרוב ברע"א [CREDIT 'N' MEDITERRANEAN SHIPPING CO. S.A.1407/94](#) LYONNAIS, פ"ד מח(5) 122; וכך גם ברע"א [\(מחוזי ירושלים\) 1729/05](#) Can West Global Communications Corp 'N' עוזר [פורסם בנבו]; [ת"א \(שלום תל אביב\) 17047/94](#) סויסה 'N' אריאלי, פ"מ נו(4) 36). נטען, כי בפרשת [hotels.com](#) אכן נפתח פתח צר של שיקול דעת (אליו נדרש בית המשפט בשנית ברע"א [D8024/06](#) olphin Maritime Ltd 'N' קרול וורלד דיזנהויז בע"מ [פורסם בנבו]), אך כי מדובר באמרות אגב שלא התכוונו לשנות מההלכה הקיימת. נטען איפוא, כי שגה בית המשפט המחוזי בקבעו כי נתון לו שיקול דעת שלא לעכב את ההליכים שבפניו.

2. עוד נטען, כי אפילו נתונה מידה מסוימת של שיקול דעת, לא היה בנסיבות מקום לחרוג מהוראות האמנה. נטען, כי גם ביחס להסכמי בוררות "פנימיים" (שאינן האמנה חלה עליהם) נקבע שקיומו של עניין לציבור אינו מצדיק התעלמות מתניית בוררות ([רע"א 550/75 מורלי נ' בגון, פ"ד \(2\) 309](#); [רע"א 6233/02 אקסטל בע"מ נ' קאלמא ווי תעשייה, שיווק אלומיניום זכוכית ופרזול בע"מ, פ"ד נח\(2\) 634](#)) - קל וחומר שאין בו כדי להצדיק התעלמות מהוראות האמנה ומהפניית המחוקק.

ח. עוד נטען, כי שגה בית המשפט בכך שלא איזן את האינטרס הציבורי, אל מול האינטרסים הנוגדים: הן אינטרסים כלליים (דוגמת כיבודן ועידודן של תניות בורות), הן אינטרסים נקודתיים (העובדה שהניסוי כבר הסתיים; שרוב החולים שנטלו בו חלק לא היו מישראל; וחוסר תום הלב הנטען כלפי המשיבות). עוד נטען, כי האינטרס הציבורי אליו התייחס בית המשפט קמא ("בעצם בירור השאלה - האם הכל נעשה כשורה, אם לאו - יש אינטרס ציבורי מובהק") אינו רלבנטי לסכסוך החוזי בין הצדדים - וכי הוא בא על סיפוקו במסגרת בדיקה שעורכים בפועל הגופים הרגולטוריים (אשר כמותם קיימים גם ביתר המדינות בהן נערך הניסוי. נטען, כי שאלות אלה מצדיקות מתן רשות ערעור. עוד נטען, בקצרה, לגופו של הסכסוך עם המשיבות, ולגבי הרקע להגשת המרצת הפתיחה, אך אלה אינם מענייננו.

טענות המשיבות

ט. תחילה נטען, כי בירור התביעה בבית המשפט בישראל מעלה לדיון "סוגיות כבדות משקל הנוגעות לבריאות הציבור ולאופן בו הוחלט על ביצועו של ניסוי בבני אדם בישראל", ואשר יש אינטרס ציבורי עליון בבירור. עוד הוזכר, כי "רק במקרים נדירים תתערב ערכאת הערעור בהחלטתה של הערכאה הדיונית בנוגד לעיכוב הליכים" (רע"א 11166/07 כהן נ' מינהל מקרקעי ישראל [פורסם בבנו] - השופט דנציגר). הוזכרה גם הטענה, שנדחתה בבית המשפט המחוזי, כי המבקשת עתרה לעיכוב הליכים לפי [סעיף 5](#) לחוק (עיכוב "פנימי"), וכי טענותיה בהתבסס על [סעיף 6](#) (עיכוב "חיצוני") הן הרחבת חזית אסורה. נטען, כי בניגוד לאופן הצגת הדברים על ידי המבקשת, ההלכה הנוהגת (כפי שנקבעה בפרשת [hotels.com](#) ובפרשת [Dolphin Maritime](#)) קובעת, כי [סעיף 6](#) לחוק הבוררות מקנה שיקול דעת לבית המשפט, וכי על דברים אלה חזר בית המשפט בשלישית:

"תניית בורות מוסכמת אינה שוללת את סמכותו של בית המשפט להכריע בסכסוך שבין הצדדים... כך הם הדברים גם בכל הנוגע לתניית בורות זרה. אמנם, מקום בו חלה על הבוררות אמנה בין-לאומית שישראל צד לה, עשוי שיקול דעתו של בית המשפט בשאלת עיכוב התביעה להיות מצומצם ביותר... אך אין בכך כדי לומר כי הוא נעדר סמכות לדון בתביעה" (רע"א 2035/06 G+H Schallschutz GmbH 'J התכוף בע"מ [פורסם בבנו] - השופט גרוניס).

הוזכר עוד, כי בפרשת *MEDITERRANEAN SHIPPING* היתה התייחסות לסעיף 6 לחוק הבוררות מעבר לצורך, שכן באותו מקרה נקבע כי אין האמנה חלה. עוד הוזכר, כי באותה פרשה נדרש בית המשפט גם לחוסר תום לב כעילה לדחייתה של בקשה לעיכוב הליכים לפני סעיף 6.

י. נטען, כי נסיבות המקרה מביאות אותו בגדרי אותם חריגים בהם לא יעוכבו הליכים. הוזכר, כי ההוראות הנוקשות של אמנת ניו יורק נועדו להתמודד עם החשש "כי בתי המשפט של המדינות שהצטרפו לאמנה יירתעו משליחתם של נתבעים מקומיים להתדיין במסגרת הליך בוררות במדינה זרה, ומשום כך ייטו להימנע מכיבוד הסכמי בוררות בינלאומיים" (פרשת *hotels.com* פסקה 10) - והוזכר, כי כאן החברה הזרה היא המבקשת להתדיין בישראל, וכי הדין שהוסכם שיחול בבוררות הוא בכל מקרה דין ישראל. נטען, כי החלטת בית המשפט קמא מעבירה מסר חזק וראוי, כי "בית המשפט הישראלי לא ידיר רגליו מדיון משפטי עת מועלות בפניו טענות חמורות ומבוססות... דיון משפטי חשוב זה לא ינותב על ידו לחדרי חדרים בנכר תחת מעטה סודיות" (עמ' 32). נטען עוד, כי הליכי הבירור בפני הרשויות אינם שקולים כנגד הליך משפטי, בין היתר נוכח העדר מעמד למשיבות בהליך הבירור, היקף הסמכויות של הגופים המבררים השונים, ואי הודאות בדבר אמצעי הבירור שיינקטו בפועל.

טענות הצדדים לגבי עצם תחולתה של תניית הבוררות

י"א. עניין נוסף בו נחלקו הצדדים, בעיקר במסגרת השלמות הטיעון (שהוגשו לפי החלטת השופט דנציגר מיום 16.7.08) הוא עצם תחולתה של תניית הבוררות. בתמצית, המשיבות טוענות, כדרך בעלי דין שלא יניחו אבן שלא הפכוה, כי תביעתן לביטול ההסכם משליכה בהכרח על זכויותיה של חברת ידע (למצער בכך שתוצאתה המתבקשת היא העברת זכויותיה של חברת ידע למשיבות), ויתכן שהיא באה בגדרי סכסוך משולש - ולפיכך אין תניית הבוררות חלה. בין היתר נטען, כי אין לייחס משקל לעמדת חברת ידע בהודעותיה השונות (בודאי שעה שהמצהיר מטעמה לא נחקר בחקירה נגדית), והיה על בית המשפט לברר בעצמו האם קיים חשש לפגיעה בזכויותיה של חברת ידע (שלא ביקשה להימחק מההליך). נטען, כי חובת המבקשת לערוך ניסוי ראוי היתה גם כלפי חברת ידע, כי הפרתה משליכה על זכויותיה, וכי יש לברר את הסוגיה בבית משפט - על מנת שייוצר מעשה בית דין ביחס לכל המעורבים. כן הוזכר, כי בהמרצת

הפתיחה התבקש סעד נגד חברת ידע (הצהרה), לפיה זכאיות המשיבות לקבל "את כל הקניין הרוחני ו/או את כל הזכויות שהוקנו לה על פי הסכם ידע-פרוניורון...".

י"ב. מנגד, עמדת המבקשת היא, כי הסעדים שהתבקשו בהמרצת הפתיחה תחומים לביטול ההסכם והשלכותיו, וכי חברת ידע אינה צד להסכם זה. נטען, כי המשיבות לא הצביעו על פגיעה אפשרית בזכויותיה של חברת ידע, כי הן נימקו את צירופה להמרצה בחשש שזכויותיה ייפגעו אך ללא בקשת סעד מסוים, וכי הטענה שמדובר בסכסוך לפי ההסכם המשולש נטענה לראשונה בבית משפט זה. הוזכר, כי נוהלו הליכים ראשוניים במסגרת LCIA, כי התנגדות המשיבות להמשכם לא נומקה באי תחולתה של תניית הבוררות, ולפיכך נוצר השתק שיפוטי. לגופו של עניין נטען, כי ההסכם מאפשר למבקשת להביאו לידי סיום ללא הסכמת המשיבות או חברת ידע, וכן כי לצדדים אפשרות להפסיקו בהסכמה ללא אישורה של חברת ידע - ומכאן, כי ביטול ההסכם הוא עניינם של הצדדים, ואין לו השלכה על חברת ידע.

י"ג. הוזכר כי בית המשפט קמא קבע, שחברת ידע אינה צד לסכסוך, והטעים "כדי לקבוע שאכן קיים סכסוך מהותי, ולא מלאכותי, על הצד השני להודות, למצער, שאכן נתגלעה מחלוקת בינו לבין הצד הראשון, או שזכות מזכויותיו אכן עלולה להיפגע". הכרעה זו, כך נטען, אינה מבוססת רק על עמדת חברת ידע, אלא בעיקר על כך שהמשיבות לא הצליחו להוכיח את התקיימות תנאי ההחרגה מתניית הבוררות - קרי, להצביע על זכות קונקרטיית של חברת ידע העלולה להיפגע.

י"ד. נוסף, כי בשלב שקדם לדיון בפנינו עתרו המשיבות לצירוף ראיה, היא דו"ח ועדת הבדיקה של משרד הבריאות מיום 28.4.09 לעניין הניסוי שערכה המבקשת בקופקסון בחולי ALS, ואשר כלל ביקורת בהקשרים שונים על אישור הניסוי וביצועו. המבקשת לא התנגדה לצירוף הדו"ח כראיה לקיומו, אך עתרה גם להגיש את מכתבי התגובה לדו"ח מטעמה ומטעם מנכ"ל בית החולים "איכילוב" שבו נערך הניסוי. המדובר במסמכים רלבנטיים שבאו לעולם לאחר ההליך נשוא הבקשה ולא ראינו טעם שלא לקבלם. עוד נוסף, כי בדיון בפנינו ביום 2.7.09 הופיעו גם מי שהשתתפו בניסוי, הם או בני משפחותם. ולבסוף, כי ביום 25.8.09 הגישה טבע "הודעת עדכון", לגבי המשך טיפולו של משרד הבריאות בממצאי ועדת הבדיקה, והחלטת מנכ"ל המשרד, אשר לשיטת טבע "מבטאת הכרה בכך שהגורמים השונים הקשורים לניסוי אכן פעלו

כשורה; וודאי שלא נהגו כפי שפרוניורון טוענת כלפיהם". נמסר גם על פניות מצד באת כוחם של משתתפים בניסוי לקבלת מסמכים הקשורים בניסוי.

ד"ן

ט"ו. לאחר העיון בטענות הצדדים, אציע לחברי לתת רשות ערעור, לדון בבקשה כבערעור, אך לא להיעתר לערעור לגופו. כפי שיפורט להלן, סבורני כי נוכח ההלכות המצמצמות לגבי התערבות ערכאת הערעור בהחלטות לפי [סעיף 5 לחוק הבוררות](#) (ראו [רע"א 1860/02](#) חברת מלונות דן בע"מ נ' ITF INDUSTRIAL CONSTRUCTION [פורסם בנבו]; [רע"א 4882/96](#) נאסר נ' ספרא [פורסם בנבו]), לא נפל בהכרעת בית המשפט קמא שלא לעכב את ההליכים פגם המחייב את התערבותנו. במישור המהותי, סבורני כי אין מקום להתערב בהכרעת בית המשפט קמא, שבאה להגן על האינטרס הציבורי. ראשית, נדון בטענת המשיבות כי תניית הבוררות אינה חלה, ולאחר מכן נפנה לדון בשאלת התקיימותו של החריג שנקבע בעניין [hotels.com](#) במקרה שלפנינו.

תחולת תניית הבוררות - הכרעה

ט"ז. ראשית, סבורני כי אין עילה להתערב בהכרעתו של בית המשפט קמא לגבי תחולת תניית הבוררות. סעיף 12.6 להסכם (Dispute Resolution) קובע כי מנגנון הבוררות:

"shall not apply with respect to any matter, the resolution of which could adversely affect Yeda's right under the Yeda License or the Side Agreement"

לשיטת המשיבות, תביעתן עשויה להשפיע על חברת ידע, ומסיבה זו אין תחולה לתניית הבוררות. לשיטתן, אין די בעמדה שנקטה חברת ידע כדי לקבוע כי החריג לא מתקיים.

י"ז. אכן, בהקשר זה עמדת חברת ידע אינה חזות הכל. הנטל להוכיח כי על הסכסוך חל הסכם בוררות תקף מוטל על העותר לעיכוב ההליכים - קרי המבקשת (השוו [ע"א 286/83 קמר נ' ליפסקי, פ"ד לז\(4\) 245](#); [רע"א 254/88 קבוץ קדרים נ' מורד, פ"ד מב\(3\) 74](#); אוטולנגי, כרך א', 264-265). לפיכך, על המבקשת להוכיח כי בנסיבות חל מנגנון יישוב הסכסוכים ולא החריג לו. ההכרעה בשאלה, האם עמדה המבקשת בנטל

זה מסורה לבית המשפט. עמדת חברת ידע אמנם אינה חזות הכל, אך היא ראייה כבדת משקל ומרכזית - ובנסיבות סבורני כי לא נפל פגם במשקל שייחס לה בית המשפט קמא. הסעדים שנתבקשו בהמרצת הפתיחה, מהות הסכסוך הנשקף ממנה, והעובדה שהמשיבות החלו לפעול לפי מנגנון הבוררות, תומכים בעמדה לפיה לא חל החריג לתניית הבוררות. בית המשפט אף בחן את עמדת חברת ידע לגופה, וציין "יש לדחות רמזים מצד המשיבות בדבר שיקולים זרים כביכול שעומדים מאחרי עמדת ידע... לא הוצגה בעניין זה תשתית ראייתית של ממש" (ההדגשה הוספה - א"ר). בנסיבות אלה, לא נפל פגם במשקל שניתן לעמדת חברת ידע. ולבסוף, לא ניתן לכחד, כי משקל הראיה נובע גם מכך שעמדה זו עשויה לחייב את חברת ידע בעתיד. עתה נפנה לשאלה העיקרית, סמכות בית המשפט להתעלם מתניית הבוררות.

עיכוב הליכים, סמכות שבשיקול דעת

י"ח. סמכותו הבסיסית של בית משפט לעכב את בירורה של תביעה על מנת לאפשר לצדדים להתדיין בבוררות, קבועה בסעיף 5 לחוק הבוררות:

5. עיכוב הליכים בבית המשפט

(א) הוגשה תובענה לבית משפט בסכסוך שהוסכם למסרו לבוררות וביקש בעל-דין שהוא צד להסכם הבוררות לעכב את ההליכים בתובענה, יעכב בית המשפט את ההליכים בין הצדדים להסכם, ובלבד שהמבקש היה מוכן לעשות כל הדרוש לקיום הבוררות ולהמשיכה ועדיין הוא מוכן לכך.

אין חולק, כי מדובר בסמכות שבשיקול דעת. כך עולה מסעיף קטן (ג) "בית המשפט רשאי שלא לעכב את ההליכים אם ראה טעם מיוחד שהסכסוך לא יידון בבוררות"; כך נקבע בפסיקת בית משפט זה, לפני קבלת חוק הבוררות בשנת 1968 (ראו ע"א 2/49 ניסן נ' סולל בונה בע"מ, פ"ד ג(1) 201, 207; ע"א 95/58 וינבלום נ' צדר, פ"ד יב(1514); וכך גם אחרי קבלת החוק (ע"א 20/70 "עמיר" חברה להספקה בע"מ נ' מ.צ.ק. בע"מ, פ"ד כ"ד(1) 692, 695; רע"א 6435/05 ז'אנו נ' יורו ישראל (י.ש) בע"מ [פורסם בבנו]; בג"צ 115/77 הסתדרות מכבי ישראל קופ"ח נ' בית-הדין הארצי, פ"ד לב(1) 214).

י"ט. בכל הנוגע לתניית בוררות שחלה עליה "אמנה בין-לאומית שישראל צד לה", מורה המחוקק (בסעיף 6 לחוק) להשתמש בסמכות לעכב הליכים בהתאם להוראות אותה אמנה ובכפוף להן:

6. עיכוב הליכים על פי אמנה בין-לאומית

הוגשה תובענה לבית משפט בסכסוך שהוסכם למסרו לבוררות וחלה על הבוררות אמנה בין-לאומית שישראל צד לה והאמנה קובעת הוראות בענין עיכוב הליכים, ישתמש בית המשפט בסמכותו לפי סעיף 5 בהתאם לאותן הוראות ובכפוף להן.

בהקשר זה, האמנה המשמעותית ביותר היא "האמנה בדבר הכרתם ואכיפתם של פסקי בוררות חוץ" (היא אמנת ניו יורק). כעולה משם האמנה, עניינה המרכזי הוא הכרה ואכיפה של פסקי בוררות שניתנו במדינה זרה - ולא סוגיית עיכוב ההליכים עובר לניהול הבוררות. ואכן, בעוד שבסוגיית ההכרה והאכיפה קובעת האמנה הסדרים מורכבים הכוללים שיקול דעת (בפרט סעיפים 3-6), התייחסותה לסוגיית עיכוב ההליכים תמציתית ביותר (סעיף 2). כך, לגבי הכרה ואכיפה נקבעו חמש עילות התנגדות שיכול בעל דין להעלותן (סעיף 5(1)), ובנוסף שתי עילות המסורות לערכאה המתבקשת להכיר ולאכוף את הפסק (סעיף 5(2)) - בכללן תקנת הציבור:

2. כן אפשר לסרב להכרתו ואכיפתו של פסק בוררות אם הרשות המוסמכת בארץ שבה מבקשים הכרה ואכיפה מוצאת:

- (א) שנושא הסכסוך לא ניתן ליישבו בדרך בוררות לפי דינה של אותה ארץ; או
- (ב) הכרתו ואכיפתו של הפסק יהיו נוגדות את תקנת הציבור של אותה ארץ.

מנגד, הוראות האמנה בכל הנוגע לעיכוב הליכים תמציתיות ביותר, ואינן כוללות התייחסות לתקנת הציבור. וכך מורה סעיף 2(3) לאמנה:

"בית המשפט של מדינה מתקשרת, שעה שהובאה לפניו תובענה על ענין שלגביו עשו בעלי הדין הסכם במשמעות סעיף זה, יפנה את בעלי הדין לבוררות, לפי בקשת אחד

מהם, זולת אם הוא מוצא שההסכם האמור בטל ומבוטל, או משולל כוח פעולה או איננו בר ביצוע.

כ. על פניו, שילוב סעיף 6 לחוק הבוררות, עם הוראות סעיף 2(3) לאמנת ניו יורק, מחייב את בתי המשפט בישראל לעכב הליכים אלא אם כן מצא "שההסכם האמור בטל ומבוטל, או משולל כוח פעולה או איננו בר ביצוע". ואכן, הנשיא שמגר (אליו הצטרף השופט, כתארו אז, מ' חשין) ציין באמרת אגב:

"הנה כי כן עולה מן האמור בסעיף 6 לחוק ומן ההוראה באמנה אליה הוא מפנה, כי הוראתו של סעיף 3(2) הנ"ל גוברת על האמור בסעיף 5 לחוק הבוררות, התשכ"ח-1968: מכוח האמור בסעיף 6 לחוק הנ"ל, יש הפניה שבחובה לבוררות אלא אם כן הסכם הבוררות בטל ומבוטל או משולל כוח פעולה או איננו בר ביצוע" (עניין MEDITERRANEAN SHIPPING, עמ' 126).

השופט שטרסברג כהן הסתייגה מדברים אלה:

שלילת שיקול דעת מבית המשפט, שהוא לב לבו של מלאכת השיפוט, מעוררת אי נוחות... כשלעצמי מטילה אני ספק אם פרשנות הגורסת שלילת שיקול דעת מבית המשפט היא היחידה האפשרית והראויה; אלא שאינני נדרשת לדון בסוגיה זו ולהתוות את תחומי של הוראות סעיף 6 לחוק וסעיף 2(3) לאמנה" (עמ' 127-128).

כ"א. סוגיה זו נותחה בהרחבה בעניין hotels.com, שם הוכר (מפי השופט גרוניס) קיומו של שיקול דעת מסוים (כפי שצוטט מעלה בפסקה ה'). כך, כאמור, גם בעניין Dolphin Maritime הנזכר (פסקה 16 מפי השופטת פרוקצ'יה), ובעניין Schallschutz (פסקה 7 מפי השופט גרוניס). על אלה ניתן להוסיף החלטה נוספת שניתנה זה לא כבר:

"על פי האמנה, יש להפנות צדדים לבוררות אלא אם כן מתקיים אחד משלושה חריגים - ההסכם בטל ומבוטל; ההסכם משולל כח פעולה; או ההסכם אינו בר-ביצוע... שיקול הדעת השיפוטי להימנע מהפניית הצדדים לבוררות כאשר יש הסכם בוררות ביניהם שחלה עליו אמנה בינלאומית הוא מצומצם ביותר... ואכן, כאשר לא מתקיימים חריגי האמנה המאפשרים להימנע מעיכוב הליכים יש, ככלל, להורות על עיכוב הליכים ולהפנות את הצדדים לבוררות. בענייננו לא נתקיים אף אחד מחריגים אלה, ולכן צדק בית המשפט קמא בהחלטתו לקיים את הבוררות" רע"א

[2528/08](#) קוצקי נ' הראל [פורסם בנבו], פסקה 10; החלטה מיום 4.1.09 - השופטת פרוקצ'יה).

המשותף לארבע החלטות אלה הוא ההכרה בקיומו של שיקול דעת גם מקום שאין מתקיימים תנאי סעיף 3(2) לאמנה; מנגד, משותפת להם גם העובדה, שבחריג זה לא נעשה שימוש למעשה. האם, כקביעת בית המשפט קמא, עשויה תקנת הציבור להביא את המקרה שלפנינו בגדרי אותם חריגים שהוכרו עד היום להלכה אם לא למעשה?

תקנת הציבור כעילה לסטייה מהוראת [סעיף 6](#)

כ"ב. סבורני כי במישור העקרוני התשובה לכך היא בחיוב. הכלל המנחה לגבי עיכוב הליכים בשל תניית בורות זרה, הוא כיבוד הסכמת הצדדים:

"הלכה זו מעוגנת בעקרון יסוד בדין החוזים והוא חופש ההתקשרות של הצדדים והצורך בקיום ההתחייבויות כפי שהצדדים קבעו בעצמם. אין זה מתפקידו של בית המשפט להתערב בחופש זה ולקבוע מה טוב ומה רע עבורם, אלא אם דורש זאת תיקון העולם" (ההדגשה הוספה - א"ר).

[\(ע"א 138/70 GREEK SOUTH AMERICAN LINE SHIPPING CO. דומיניון, חברה לביטוח בע"מ, פ"ד כה\(1\) 95, 99 - השופט עציוני; ההדגשה הוספה - א"ר; ראו גם סיכום דברים אלה בהחלטה הדוחה בקשה לדיון נוסף, ד"נ 4/71 דומיניון חברה לביטוח בע"מ נ' SHIPPING CO., פ"ד כה\(1\) 757, 759; על תקנת הציבור כעילה שלא לעכב הליכים בשל הסכם בורות עליו חל \[סעיף 5\]\(#\) לחוק, ראו אוטולונגי, כרך א', 289-294; \[רע"א 1877/04\]\(#\) באמונה חברה לניהול נאמנות והקדשות בע"מ נ' הנהלת בתי הדין הרבניים \[פורסם בנבו\]\).](#)

כ"ג. קרי, תקנת הציבור - "אלא אם דורש זאת תיקון העולם" - הוכרה בפסיקה כאינטרס העשוי לעמוד אל מול האינטרס הציבורי והפרטי בקיום הסכמי בורות. אין באמור כדי לקבוע מראש איזה מהאינטרסים גובר במקרה פלוני, ואיזה משקל יש לייחס לתקנת הציבור, אך יש בכך כדי ללמד שגם בענייננו למאזניים שתי כפות. חברתי השופטת פרוקצ'יה הציעה בעבר, כי המשקל שיש לתת לתקנת הציבור בשלב עיכוב ההליכים צריך להיות מועט, שכן הוא יקבל את ביטויו הראוי בשלב בו יבקש מי מהצדדים מבית המשפט לאשר את פסק הבורר:

"באופן כזה, יושג איזון ראוי בו מוסד הבוררות ימצא מוגן מפני נסיון למנוע או להשהות את הפעלתו באמצעות טענות המחייבות לפרקים ניהול התדיינות שיפוטית נרחבת, יהיו אשר יהיו תוצאותיה של אותה התדיינות; מצד שני, יישמר פיקוח שיפוטי על תוכנו של פסק הבורר בהיבט של תקנת הציבור, החולש מעצם טיבו גם על עניינים שדבקה בהם אי חוקיות. באמצעות כלי בקרה זה, בכוחו של בית המשפט למנוע את אישורו של פסק בורר שדבק בו פסול של אי חוקיות" (עניין אקסטל, בעמ' 667).

ברם, במישור העקרוני, סבורני כי תקנת הציבור היא אינטרס שיש לשקלו - ויש לפנות ולבחון האם במקרה שלפנינו גובר הוא על שני האינטרסים שכנגד, "האחד - ליתן ממשות ותוקף לכוונה החוזית של הצדדים כפי שהיא משתקפת בהסכם הבוררות, ולא לסכלה; והשני - לעודד את הפעלתו של מוסד הבוררות" (רע"א 10723/05 אי.א.י.סי.אי אינטרנשיונל בע"מ נ' גבאי [פורסם בנבו] - השופטת פרוקצ'יה; רע"א 158/89 ברכיה נ' ביטון [פורסם בנבו]; רע"א 8016/06 לורנצי נ' ציונוב (לא פורסם)).

יישום בנסיבות

כ"ד. סבורני, כי בנסיבות לא קמה עילה להתערב בהכרעת בית המשפט המחוזי, אף אם יתכן שלא היינו מתערבים אילו פסק אחרת. כשלעצמי, לא קלה היתה בעיני ההכרעה. ראשית, כיון שבנסיבות המורכבות של ההתדיינות, עשוי התיק בכל מקרה להגיע לבית המשפט (במיוחד לשם אכיפה). זאת, יחד עם העובדה שהטענות לגבי עריכת הניסוי מתבררות בפני הרשויות הרגולטוריות, עשויים לספק את האינטרס הציבורי בבירור יסודי של פרשת הניסוי.

כ"ה. שנית, כיון שבכל הנוגע ליישום האמנה, במשפט המשוה ניתן משקל כבד מאוד לאינטרס הציבורי בקיום תניות בוררות (ראו בין היתר את הסקירה בפרשת hotels.com; ראו גם D. Joseph, Jurisdiction and Arbitration Agreements and their Enforcement (2005) 287). כך לדוגמה בפסק דינו של בית המשפט העליון בארה"ב בפרשת Mitsubishi הנזכר גם בפרשת hotels.com (Mitsubishi Motors Corp. v. Soler Chrysler-Plymouth, Inc. 473 U.S. (1985) 614), שם גברה יד האינטרס בכיבוד האמנה על האינטרס הציבורי שבבירור טענות מתחום ההגבלים העסקיים בבתי משפט - אינטרס שבמשפט הפנימי עלול לגבור על תניות בוררות. מנגד, בפרשת Mitsubishi הכיר בית המשפט בכל זאת בקיומו של שיקול

דעת, ובאפשרות שהאינטרס הציבורי יגבר על הוראות אמנת ניו יורק (ראו פרשת Vimar Seguros Y Reasegueros v. M/V Sky Reefer, 515 U.S. 528, וכך ; Mitsubishi הערה 19; וכן Green Tree Fin. Corporation-Alabama v. Randolph, 531 U.S. 79, 90 (2000). (539 (1995); Thomas v.) 11th Circuit של המשפט לערעורים של Carnival Corp., 2009 U.S. App. LEXIS 14406) - אם כי בנסיבות השונות מהמקרה שלפנינו, שכן שם לא חל דין ארה"ב בבוררות ואילו בענייננו דין הבוררות הוא דין ישראלי. על כל פנים, גם אם המשפט המשוה משתדל ככלל שלא ליצור חריגים לאמנה - עצם קיומו של חריג במשפט הישראלי, כאמור, אינו עוד במחלוקת.

כ"ו. אף על פי כן, שיקולים אחדים תומכים, לטעמי, בקביעה כי איזון בין השיקולים השונים בנידון דידן אינו מחייב עיכוב הליכים. ראשית, בנסיבות ישנו אינטרס ציבורי משמעותי בפומביות. ביסוד המרצת הפתיחה עומדת הטענה, כי המבקשת ניהלה ניסויי רשלני שסיכן חולים אשר הסכימו (כנטען, לאו דווקא מדעת) ליטול בו חלק. אין חולק כי קיים אינטרס ציבורי עליון בבירור טענות אלה. גם אם מניעיהן של המשיבות מסחריים-כלכליים ואין כל מקום לראותן כנאמן אינטרס הציבור ולייחס להן אלטרואיזם חסוד, הכף נוטה לבירור בבית המשפט. אומר בלא כחל ושרק, בית משפט שלפתחו מתגלגל נושא בעייתי בעל היבט ציבורי - גם אם ההתגלגלות אקראית כפי שאירע כאן, ואינה נובעת מצדיקותן של המשיבות דווקא - אינו יכול, ככל שיש לו פתח סמכות, לפטור עצמו מעיסוק בדבר ולהותירו לחדרי חדריה של בוררות, לדעתי דבר זה הוא שעמד ביסוד עמדתו של בית המשפט קמא. ואטעים, כנגד החשש פן גם בהליך בבית המשפט הדן ייעקף בדרכים שונות הנושא הבעייתי, כי חזקה על בית המשפט הדן שמשגיגה התיק לפתחו יברר את העובדות הרלבנטיות כולן.

כ"ז. אכן, כאמור, מתקיים בירור גם בפני הרשויות הרגולטוריות ומן הסתם טרם תמה הדרך בתחום זה, אך מדובר במצב מורכב - גם בגלל היקף הגורמים המעורבים (לרבות הגורמים הממשלתיים שהשתתפו באישור הניסוי), ובשל העובדה שהניסוי נערך במספר מדינות, ומידע לגביו מרוכז בידי הצדדים בהליך דנא. ההשלכות של בירור טענות המשיבות חורגות איפוא מעניינם של הצדדים בשאלת הפרת ההסכם (על פיצול הדיון כעילה לדחיית בקשה לעיכוב הליכים, ראו אוטולנגי, כרך א', 302-312). נוכח כל אלה, כשמונחות טענות חמורות מסוג זה בפני בית המשפט, רשאי הוא לברר אותן בעצמו, ולא להמתין שיבוא גורם שלישי שיגיש תביעה מתאימה - וכפה על הצדדים לנהל את ההליך בשנית בפני בית משפט. גם אם נראית הדרך הנבחרת ארוכה,

הריהי בסופו של יום קצרה יותר, כדברי התלמוד הבבלי: "פעם אחת הייתי מהלך בדרך, וראיתי תינוק יושב על פרשת דרכים. ואמרתי לו: באיזה דרך נלך לעיר? אמר לי: זו קצרה וארוכה וזו ארוכה וקצרה" (עירובין נג ע"ב). רוצה לומר, ישנן סיטואציות שבהן מה שנראה כדרך קצרה של בורות סופו מאריך את הדרך ולהיפך. לענייננו, מה שנראה כשמירה על מוסד הבורות עלול להפוך, בגלל ההיבט הציבורי, למהלכים משפטיים ממושכים.

כ"ח. ועוד, בגדרי ההתחשבות במערכת ההסכמית בין הצדדים, יש לזכור כי אלה הסכימו להחיל בבורות את דין ישראל (סעיף 12.5 להסכם). בהינתן הסכמה זו, דחיית הבקשה לעיכוב הליכים אינה משנה מהדין המהותי החל על הצדדים, אינה פוגעת בציפיותיהם ביחס לעילות התביעה וההגנה העומדות לרשותם, ועקרונית אמורה, בגדרי השכל הישר, להביא לתוצאה משפטית סופית דומה. במיוחד כך, כשמדובר בנתבעת ישראלית, החשופה - בגין אותן טענות שמעלות המשיבות - לתביעות של חולים ישראלים, שיתבררו בבתי המשפט בישראל. אכן, הכרעת בית המשפט פוגעת באינטרסים אחרים המוגנים בתניית הבורות - דוגמת יעילות ההליך, עלותו ומועד ההכרעה - אך לאלה בנסיבות משקל משמעותי פחות. אשר לפגיעה בציפייה לסודיות, על כגון זו נאמר, 'הבורח מפומביות הדיון מוטב שהפומביות תרדוף אחריו' (עניין מורלי, עמ' 314 - השופט ברנזון); וכבר אמורה מלתו של השופט לואי ברנדייס בשכר הימים בדבר אור השמש המטהר.

טף דבר

כ"ט. אציע לחברי שלא להיעתר לערעור. המבקשת תשלם את שכר טרחתם של באי כוח המשיבות בסך 10,000 ₪.

שופט

השופט ד"ר י' דנציגר:

1. קראתי בעיון רב את חוות דעתו של חברי השופט רובינשטיין. אני מסכים לקביעתו של חברי בעניין תחולת תניית הבורות. לצערי לא אוכל להצטרף לחוות דעתו בעניין עיכוב ההליכים. לו תשמע דעתי תתקבל בקשת רשות הערעור שהגישה המבקשת (להלן: טבע) וייקבע כי יש להורות על עיכוב ההליכים בפני בית המשפט

המחוזי בתל-אביב-יפו וזאת נוכח תנית הבוררות הקיימת בין הצדדים ולאור הוראת [סעיף 6 לחוק הבוררות](#), תשכ"ח-1968 (להלן: חוק הבוררות). עובדות המקרה פורטו בחוות דעתו של חברי השופט רובינשטיין ולפיכך אסתפק בציון הטעמים שהובילו אותי כאמור, למסקנה השונה מזו של חברי.

2. כפי שהבהיר חברי השופט רובינשטיין, ככלל תמנע ערכאת הערעור מלהתערב בהחלטת הערכאה הדיונית בדבר עיכוב הליכים לפי [סעיף 5 לחוק הבוררות](#) (ראו גם: סמדר אוטולנגי בודרות דין ונוהל 283 (כרך א, מהדורה רביעית) (להלן: אוטולנגי) והאסמכתאות שם). כפי שיפורט להלן, במקרה דנן (שעניינו [סעיף 6 לחוק הבוררות](#)) יש מקום לדעתי להתערבות בהחלטת בית המשפט המחוזי.

3. סמכותו של בית המשפט להורות על עיכוב הליכים מוסדרת [בסעיף 5 לחוק הבוררות](#) הקובע:

(א) "הוגשה תובענה לבית משפט בסכסוך שהוסכם למסרו לבוררות וביקש בעל-דין שהוא צד להסכם הבוררות לעכב את ההליכים בתובענה, יעכב בית המשפט את ההליכים בין הצדדים להסכם, ובלבד שהמבקש היה מוכן לעשות כל הדרוש לקיום הבוררות ולהמשכה ועדיין הוא מוכן לכך".

4. הוראה נוספת שעניינה עיכוב הליכים בשל תנית בוררות מצויה [בסעיף 6 לחוק הבוררות](#):

"הוגשה תובענה לבית משפט בסכסוך שהוסכם למסרו לבוררות וחלה על הבוררת אמנה בין-לאומית שישראל צד לה והאמנה קובעת הוראות בעניין עיכוב הליכים, ישתמש בית המשפט בסמכותו לפי סעיף 5 בהתאם לאותן הוראות ובכפוף להן". [הדגשות הוספו-י.ד.].

מהוראה זו נלמד כי באותם מקרים בהם חלה על הבוררת אמנה בינלאומית שישראל צד לה והאמנה כוללת הוראה בדבר עיכוב הליכים, סמכותו של בית המשפט בסוגיה זו של עיכוב הליכים, הקבועה [בסעיף 5 לחוק הבוררות](#), תופעל על פי הוראותיה של האמנה ובכפוף להן [ראו: רע"א 4716/04 hotels.com נ' תז תיירות בע"מ (פורסם בנבו), 7.9.2005] בפסקה 5 (להלן: עניין hotels)].

5. בפתח הדברים אבקש להעיר כי לדעתי יש לדחות את טענת המשיבות לפיה טענותיה של המבקשת לפי [סעיף 6 לחוק הבוררות](#) הינן בגדר הרחבת חזית שכן המבקשת עתרה לעיכוב הליכים לפי סעיף 5. אכן ראוי היה לו המבקשת היתה פונה בבקשה לעיכוב הליכים לפי [סעיף 6](#) אולם אין בהימנעותה מכך כדי להשפיע על התוצאה שכן [חוק הבוררות](#) ואמנת ניו-יורק בדבר הכרתם ואכיפתם של פסקי בוררות חוץ, 1958 (להלן: אמנת ניו-יורק) הינן מן המפורסמות לגביהן יש לבית המשפט ידיעה שיפוטית. לעניין זה יפים הדברים שנכתבו על ידי אוטולנגי בספרה:

"...האם צריך ביהמ"ש להפעיל מיוזמתו את ס' 6, או שמא צריכים בעלי הדין להעלות אותו בבקשתם במפורש? לכאורה ניתן לטעון, שמאחר שמדובר באמנה אשר מתפרסמת בילקוט הפרסומים הרי יש ידיעה שיפוטית לגביה ולכן ביהמ"ש אינו תלוי בראיות ובהפניות מפורשות מצד בעל הדין. נכון הדבר, שביהמ"ש אינו יכול להחיל את האמנה לפני שהוכחו בפניו העובדות המהוות בסיס להחלטה, ועול זה מוטל על מבקש עיכוב ההליכים. ברם כדי להשיג את מבוקשו, על מבקש העיכוב להציג את הסכם הבוררות; ויש ומתוך ההסכם עולות בברור אותן עובדות הקשורות בנתינות הצדדים המתקשרים ובמקום המיועד לעריכת הבוררות-דהיינו, העובדות המשמשות בסיס להחלת האמנה...." (אוטולנגי, לעיל, בעמ' 336).

בענייננו אין מחלוקת כי מתקיימים התנאים להחלתו של [סעיף 6 לחוק הבוררות](#). אין בין הצדדים מחלוקת לפיה אמנת ניו-יורק חלה על תנית הבוררות. נדמה כי אין גם חולק על כך שבמקרה דנן לא מתקיימים שלושת החריגים המנויים בסעיף 2(3) לאמנת ניו-יורק, המאפשרים לבית המשפט לעכב הליכים במקרה בו נמצא שההסכם בין הצדדים בטל ומבוטל, משולל כוח-פעולה או איננו בר ביצוע. לפיכך נדמה כי המחלוקת העיקרית בענייננו הינה בשאלה האם רשאי בית המשפט להפעיל את שיקול דעתו ולשקול חריגים נוספים, מעבר לאלה המנויים באמנת ניו-יורק. חברי השופט רובינשטיין סבור כי בענייננו התשובה לכך חיובית, דעתי כאמור, שונה.

6. כפי שכבר נפסק בעבר על ידי בית משפט זה, ככלל, אם לא מתקיים אחד משלושת החריגים הנזכרים בסעיף 2(3) לאמנת ניו-יורק הרי שבית המשפט מחויב להורות על עיכוב הליכים (ראו: עניין hotels, לעיל בפסקה 9). ודוק: בעוד [סעיף 5 לחוק הבוררות](#) מתיר לבית המשפט שיקול דעת אם להיעתר לבקשה לעיכוב הליכים

"אם ראה טעם מיוחד שהסכסוך לא יידון בבוררות" (סעיף 5ג) לחוק הבוררות), הרי [סעיף 6](#) לחוק הבוררות אינו מעניק סמכות דומה לבית המשפט.

בהוראת [סעיף 6](#) בחר המחוקק הישראלי ליתן עדיפות להוראות האמנה על פני שיקול הדעת של בית המשפט (ראו: אוטולונגי, לעיל, בעמ' 337; עניין hotels, לעיל, בפסקה 11). אכן כפי שציין השופט גרוניס בעניין hotels ייתכנו מקרים "יוצאי דופן" בהם יהיה רשאי בית המשפט להימנע מעיכוב הליכים, וזאת אף מבלי שהתקיים אחד משלושת החריגים, אולם "מקרים אלו יהיו נדירים" (ראו: עניין hotels, לעיל, בפסקה 13). הכלל הינו, אף לגישתו של השופט גרוניס, כי "מרחב התמרון של בית המשפט על פי סעיף 6 לחוק בצירוף סעיף 2(3) לאמנה, מצומצם באופן משמעותי לעומת מרחב התמרון על פי סעיף 5 לחוק" וכי "...ככלל על בית המשפט להורות על עיכוב הליכים אלא אם מתקיים איזה משלושת החריגים שבסעיף 2(3) האמור" (עניין hotels, לעיל בפסקה 13; ראו גם: [רע"א 2528/08](#) קוצקי נ' הראל (פורסם בנבו), 4.1.2009) בפסקה 10 להחלטתה של חברתי השופטת פרוקצ'יה; [רע"א 8024/06](#) Dolphin Maritime Ltd נ' קרוז וורלד זינהויז בע"מ (פורסם בנבו), 28.5.2007) בפסקאות 15-16 לפסק דינה של חברתי השופטת פרוקצ'יה).

7. בענייננו סבור חברי השופט רובינשטיין כי מדובר במקרה יוצא דופן המצדיק סטייה מן הכלל וזאת בין היתר בשל האינטרס הציבורי בבירור הטענות נגד המבקשת ובשל "היקף הגורמים המעורבים". דעתי כאמור שונה. לדידי, אין בעובדה לפיה לעניין הנדון חשיבות והשלכה על עניינם של צדדים נוספים הצדקה לסטייה מהוראות [חוק הבוררות](#) ואמנת ניו-יורק. להיפך, דווקא מעורבותן של הרשויות הרגולטוריות מבטיחה שמירה על אינטרס הציבור ובירור הטענות השונות כפי שאף נעשה בדו"ח ועדת הבדיקה של משרד הבריאות מיום 28.4.2009 וכפי שעולה ממכתבו מיום 26.7.2009 של מנכ"ל משרד הבריאות, פרופ' אבי ישראלי לטבע. באותו מכתב מציין מנכ"ל משרד הבריאות, בין היתר, כי "הערות וטענות גופים המעורבים במחקר כה מורכב ביחס לדו"ח הועדה, אשר מטבע הדברים משקפות אינטרסים שונים, נבחנו על ידי הגורמים השונים במשרד הבריאות..." (ראו סעיף 3 למכתב). בהמשך נכתב כי טבע והנהלת המרכז הרפואי ע"ש סוראסקי "יידרשו להעביר לידי המשתתפים במחקר בישראל או בני משפחותיהם את תוצאות המחקר..." (ראו סעיף 7 למכתב). כמו כן נכתב כי "תדרש חברת 'טבע' להעביר למשרד הבריאות כל מידע שברשותה בדבר קיום תביעות או חקירות כלשהן ביתר המדינות שהשתתפו במחקר" (ראו סעיף 8 למכתב). לפיכך,

לדעתי לא נפגע אינטרס הציבור בפומביות הדיון באופן המצדיק סטייה מהכלל הקבוע [בסעיף 6 לחוק הבוררות](#) ובסעיף 2(3) לאמנת ניו-יורק. מעבר לכך, בעצם הקביעה לפיה אין לעכב את הליכי הבוררות בין הצדדים אין כדי למנוע מצדדים נוספים הקשורים לעניין, כגון החולים שלקחו חלק בניסוי, לפתוח בהליכים משפטיים נגד טבע. בהקשר זה יוער כי מהודעת העדכון שהגישה טבע ביום 25.8.2009 נראה כי חלק מן החולים אכן החלו לנקוט בצעדים עצמאיים, כפי שעולה ממכתב שנשלח לטבע על ידי עורכת הדין א' טיכו המייצגת שלושה מן החולים, ובו דרישה לקבלת תוצאות המחקר ומסמכים רפואיים שונים.

8. בענייננו גם לא קיים חשש כי "פיצול" הדיון יוביל להחלטות סותרות בשל קיומם של דינים שונים (ראו דיון בסוגיה זו בעניין hotels, לעיל, בפסקה 12). אין מחלוקת כי בענייננו הבוררות אשר אמורה להתנהל באנגליה צריכה להתקיים על פי הדין הישראלי. למעלה מן הצורך אעיר כי לטעמי השיקולים של פיצול הדיון ואינטרס הציבור יפים בעניינים בהם מבוקש עיכוב הליכים לפי [סעיף 5](#), אולם ככלל ולאור סעיף 2(3) לאמנת ניו-יורק הם אינם מהווים שיקולים במסגרת בקשה לעיכוב הליכים עליהם חלה האמנה [וסעיף 6 לחוק הבוררות](#).

9. לבסוף עלינו לזכור כי "האינטרס הציבורי" יכול להתפרש בצורות שונות במדינות שונות, עלינו לזכור כי אחת התכליות של אמנת ניו-יורק היתה הרצון ליצור מנגנון אכיפה יעיל של הסכמי בוררות בינלאומיים, באמצעות קביעת סטנדרטים אחידים על פיהם ייאכפו הסכמים אלו (עניין hotels, לעיל, בפסקה 10). מצב בו עלולות להתקבל החלטות סותרות של בתי משפט עשוי להעמיק את חוסר הוודאות ועל ידי כך לפגוע באינטרס הציבורי.

10. לפיכך, לו תשמע דעתי נקבע כי יש להורות בענייננו על עיכוב הליכים על פי [סעיף 6 לחוק הבוררות](#) ובהתאם לסעיף 2(3) לאמנת ניו-יורק.

ש ו פ ט

השופטת א' פרוקצ'יה:

1. במחלוקת שנפלה בין חברי, השופטים רובינשטיין ודנציגר, אני מצטרפת לעמדתו של השופט רובינשטיין לפיה דין ערעור זה להידחות, ואבקש להוסיף את ההערות הבאות:

2. נקודת המוצא בבוררות, דרך כלל, היא כי בהתקיים הסכם בוררות בין צדדים, יעכב בית משפט הליכי תביעה רגילים בנושא הבוררות, בהנחה כי המבקש מוכן לקיום הבוררות, אלא אם כן קיים טעם מיוחד שהסכסוך לא יידון בבוררות (סעיף 5(ג) לחוק הבוררות, תשכ"ח-1968). העקרון החל הוא, אפוא, כי יש לכבד את הסכם הבוררות ולקיימו, אלא במקרים חריגים בהם יש טעם מיוחד שלא לעשות כן.

3. בבוררות שחלה עליה אמנה בינלאומית, עושה בית המשפט שימוש בסמכות עיכוב ההליכים הנתונה בידו על פי סעיף 5 לחוק, אך זאת בכפיפות להוראות האמנה הבינלאומית, הנוגעות לעיכוב הליכים (סעיף 6 לחוק הבוררות).

על ענייננו חלה אמנת ניו יורק בענין הכרתם ואכיפתם של פסקי בוררות – חוץ, הקובעת כי יש לעכב הליכים בענין נשוא הסכם בוררות, אלא אם מדובר בהסכם בוררות שהוא בטל, או משולל כח פעולה, או שאיננו בר בצוע.

4. כבר נפסק בפרשת hotels com (רע"א 4716/04 hotels com נ' זוז תיירות בע"מ [פורסם בנבו] (7.9.05) (מפי השופט גרוניס) כי מצד אחד – שיקולי וודאות וחשש מפני אי כיבוד הסכמי בוררות בינלאומיים מובילים לאימוץ גישה פרשנית המצמצמת את היקף שיקול הדעת השיפוטי להימנע מעיכוב הליכים בבוררות שחלה עליה אמנה בינלאומית. מרחב שיקול הדעת של בית משפט הדין בבקשת עיכוב הליכים על פי סעיף 6 לחוק הבוררות מצומצם באופן משמעותי מזה הנתון בבוררות רגילה, גם עקב חשש כי ערכאות שיפוטיות במדינות השונות יטו להעדיף אינטרסים של בעלי דין מקומיים, ויימנעו מכיבוד הסכמים בינלאומיים. עם זאת, נקבע בפרשת hotels com כי:

"יתכנו מקרים יוצאי דופן בהם רשאי יהיה בית המשפט להימנע מעיכוב הליכים, וזאת אף אם לא התקיים אחד משלושת החריגים האמורים. עם זאת, מקרים אלו יהיו נדירים".
(שם, פסקה 13).

5. אף, שמטבע הדברים, לא פורש באותו ענין מהם אותם עניינים נדירים העשויים לעמוד כחריג כנגד הכלל, יש להניח כי יימנו עליהן אותן מחלוקות, אשר בירורן במסגרת בוררות, להבדיל מהליך שיפוטי רגיל, אינו מתיישב עם עיקרי השיטה הנוהגת באשר למסגרת הדיונית הנאותה והראויה לבירור מחלוקות בעלות טיב ואופי מסוים. כפיפותה ומחוייבותה של ישראל למשפט הבינלאומי ולאמנות הבינלאומיות שהיא צד להן מהווה לעולם נקודת מוצא, אולם יישומן בפועל של הוראות האמנות הבינלאומיות כפופה, בה בעת, למושגי היסוד של תקנת הציבור, המקובלים בשיטת המשפט הישראלית. דוגמא לכך הוא הסייג להסגרת אדם מישראל למדינה אחרת במסגרת אמנת הסגרה, מקום שהיענות לבקשת ההסגרה עלולה לפגוע בתקנת הציבור, או באינטרס חיוני של מדינת ישראל ([סעיף 2\(ב\)א\(8\) לחוק ההסגרה](#), התשי"ד-1954). יש להניח, כי שיקולים של תקנת הציבור בישראל משמשים גם לצורך [סעיף 6 לחוק הבוררות](#), ומשתלבים בסיווגם של אותם עניינים יוצאי דופן שבהתרחשותם עשוי בית המשפט בישראל שלא לעכב הליכי תובענה שהוגשה מלפניו, מקום שעל הענין חל הסכם בוררות הנשלט על ידי אמנה בינלאומית.

6. ראוי להדגיש בהקשר זה כי [סעיף 6 לחוק הבוררות](#) העוסק בעיכוב הליכים בבוררות הכפופה לאמנה בינלאומית מורה בסיפא לו כי בית המשפט ישתמש "בסמכותו לפי סעיף 5 בהתאם לאותן הוראות [של האמנה] ובכפוף להן". הווי אומר, גם כאשר מדובר בבוררות שחלה עליה אמנה בינלאומית, הסמכות בענין עיכוב ההליכים נתונה לבית המשפט במסגרת [סעיף 5 לחוק](#), ובכפוף להוראות האמנה החלה על הענין. הכפיפות להוראות האמנה אינה שוללת את תחולתן של הוראות [סעיף 5\(ג\) לחוק הבוררות](#), המסמיק את בית המשפט "שלא לעכב הליכים אם ראה טעם מיוחד שהסכסוך לא יידון בבוררות". אלא שבנסיבות בהן חלה אמנה בינלאומית על הבוררות, שיקול הדעת השיפוטי שלא לעכב הליכים מצומצם ביותר, לאור ההיבט הבינלאומי הנילווה לבוררות. בגדרו של שיקול דעת צר זה, עניינים היורדים לשורש תקנת הציבור בישראל, בין במישור המהותי ובין במישור הדיוני, עשויים להצדיק סירוב לעכב הליכים גם בבוררות הכפופה לאמנה בינלאומית.

7. חרף האינטרס הציבורי הטמון בעיכוב הליכים בענייני בוררות כדי להגשים את תכלית מוסד הבוררות, במיוחד בבוררות שחלה עליה האמנה, וחרף שיקול הדעת הצר הנתון לבית המשפט שלא לעכב הליכים, במיוחד בבוררות מהסוג האמור, המקרה שלפנינו נכנס לגדר אותם עניינים נדירים וחריגים בהם קימת חשיבות מיוחדת בניהול

התדיינות בין בעלי הדין במסגרת ערכאת שיפוט של המדינה, להבדיל מהתדיינות "פרטית", הרחוקה מהעין הציבורית, והמנותקת ממנגנוני השקיפות והביקורת השיפוטית והציבורית המופעלים בהליך שיפוטי רגיל.

הטעם לדבר נעוץ במשמעות הציבורית הרחבה הנלווית להתדיינות בין בעלי הדין במקרה זה, לאור טיב ההתדיינות, ואופי השאלות העולות לדיון בה, העוסקות בניסויים רפואיים בבני אדם, ובכללי המותר והאסור לגביהם. שאלות אלה חורגות מעבר לעניינם הפרטני של בעלי הדין, וכורכות עימן שאלות בעלות אופי ציבורי כללי, שמעורבים בהן צדדים שלישיים, בעלי אינטרס מובהק בנושא ההתדיינות.

כפי שפורט בהרחבה בידי חברי השופט רובינשטיין, נושא ההתדיינות בין הצדדים מעלה לבירור שאלות שונות הכרוכות בעריכת ניסויים רפואיים בבני אדם, אשר נטען כי בוצעו ברשלנות, בחוסר תום לב, ומתוך מניעים עיסקיים, אגב פגיעה קשה בבריאות החולים שהשתתפו בניסוי. כן נטען, כי הניסוי שנערך אינו עומד באמות מידה מדעיות ראויות, וכי הוא הגיע כדי סיכון חיי המשתתפים בניסוי.

8. אין צריך לומר כי בשלב זה של ההליך, לפנינו טענות שטרם לובנו בראיות ובביסוס עובדתי מלא. לכן, חלילה לנו מלנקוט כל עמדה ביחס לטענות אלה ולמידת ביסוסן.

עם זאת, אין חולק כי נערך, אכן, ניסוי אשר הקיף חולים רבים, אשר יש להם מטבע הדברים, מעורבות ברמות שונות בגורלה של ההתדיינות בין הצדדים. נושא ההתדיינות אינו מוגבל, אפוא, ליחסים העיסקיים – כלכליים הפרטניים בין הצדדים, אלא גולש לשאלות של תקינות ואמינות ניסויים רפואיים המתבצעים בבני אדם, ולדרך מימושם במקרה זה. ככזה, לנושא ההתדיינות השלכה רחבה על בני האדם אשר השתתפו בניסוי. נילוה לו מטבע הדברים גם היבט ציבורי נרחב, המתייחס לאמות המידה המחייבות גופים עיסקיים בישראל בעריכת ניסויים רפואיים בבני אדם.

הרשות המוסמכת במשרד הבריאות ערכה בדיקה מקצועית מקפת ביחס לניסוי הרפואי שבוצע, והגישה את מסקנותיה. אין ספק כי הנתונים, הניתוח והמסקנות הטמונים בדין וחשבון זה הם ראייה חשובה בהתדיינות בין בעלי הדין. אולם אין הם משמשים, כשלעצמם, תחליף לקיום התדיינות שיפוטית במתכונת המקובלת, הכפופה

לכללי השקיפות והביקורת השיפוטית והציבורית, כיאות לנושא שהשלכתו חורגת מעבר לעניינם הפרטני של בעלי דין בסכסוך, והוא נוגע לבריאותם ולחיייהם של בני אדם, ולשיטות המותרות והאסורות לעריכת ניסויים רפואיים בהם.

9. חריגתו המובהקת של נושא המחלוקת מעניינם הפרטני של הצדדים, המימד הציבורי הרחב הנלווה לו, מעורבותם ועניינם של החולים שהשתתפו בניסוי במהלכו של ההליך ובתוצאותיו, ובעיקר - היות הענין נוגע לשאלות בריאות וחיי אדם – כל אלה, בהצטברותם, מצדיקים את סיווגו של ענין זה לגדר אותם מקרים חריגים ונדירים שבעטיים ניתן וראוי להימנע מעיכוב הליכים, ולהורות על ניהול ההתדיינות בערכאה שיפוטית רגילה המצויידת בכל הכלים המשפטיים לבחינת שאלות מורכבות אלה תוך עירוב הגורמים שנוכחותם חיונית להשגת פתרון אמיתי וצודק למחלוקת. וזאת, גם כאשר מדובר בבוררות הכפופה לאמנה בינלאומית. המימד הציבורי הרחב הנלווה להתדיינות בין הצדדים, והשלכתו על בריאות אדם וחיי אדם מצדיקים חריגה מהכלל החשוב בדבר כיבוד הסכמי בוררות דרך כלל, החל ביתר שאת על הסכמי בוררות בעלי אופי בינלאומי.

10. אוסיף, כי אופי טענותיהם של המשיבים, ותוצאות טיפולם של הגורמים המוסמכים במשרד הבריאות בשאלות הכרוכות בניסוי הרפואי שנערך, מצביעים על קיומן של סוגיות רציניות ובעלות משקל הראויות לליבון רציני. נשלל הרושם כי מדובר בטענות סרק של המשיבים שאין בהן ממש, שאפשר שהועלו אך בתואנה לחמוק מניהול הבוררות, ולהסיט באמצעותן את הענין לפסים של תובענה רגילה. טענות המשיבים בדבר הצורך לבחון את תקינותו של הניסוי הרפואי, במיוחד על רקע טיפולה של הרשות המוסמכת בפרשה, הן בעלות משקל, וראויות לבירור מעמיק, והמסגרת הדיונית המתאימה למקרה מיוחד זה היא זו של הליך שיפוטי רגיל בבית המשפט.

יש לחזור ולהדגיש, כי אין בדברים האמורים כדי לנקוט כל עמדה שהיא בשאלות שבמחלוקת לגופן, ואלה תתבררנה לעומקן בהליך השיפוטי גופו.

11. מטעמים עיקריים אלה, אני מצטרפת לעמדת חברי, השופט רובינשטיין, כי יש לדחות את הערעור.

ש ו פ ט ת

הוחלט ברוב דעות כאמור בפסק דינו של השופט א' רובינשטיין.

ניתן היום, כ"ג בתשרי תש"ע (11.10.09).

א' פרוקציה 54678313-1817/08

שופט

שופט

שופט

העותק כפוף לשינויי עריכה וניסוח. 08018170_T11.doc עש + מפ
מרכז מידע, טל' 02-6593666; אתר אינטרנט, www.court.gov.il

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[הודעה למנויים על עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו - הקש כאן](#)